

4. Ганс Кельзен. Чистое учение о праве. 2-е изд / пер. с нем. М.В. Антонова и С.В. Лёзова. СПб. : ООО Издательский Дом «Алеф-Пресс», 2015. 542 с.
5. Економічна теорія / за ред. Предборського В.А. Київ : Кондор, 2003. 492 с.
6. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2017. Т. 2: Філософія права. Редкол.: С.І. Максимов (голова) та ін. 1128 с.

Лещинський В.П.

*кандидат наук з державного управління,
Київський національний університет будівництва та
архітектури*

**ПРИНЦИПИ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ
ЩОДО ЗАКОННОСТІ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ:
ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ПІДХОДУ**

Судовий контроль розглядається не тільки як окремий вид контрольно-наглядової діяльності держави [1, с. 300], але й пов'язується із специфічним способом його здійснення – судовою діяльністю щодо захисту прав і законних інтересів приватних осіб [2, с. 455]. Схвально слід відмітити окремі наукові напрацювання, присвячені проблематиці сутності судового контролю, та в яких обґрунтовується позиція про виокремлення контрольної функції суду при здійсненні правосуддя. Така функція характеризується як супутня здійсненню правосуддя, але яка іманентна йому [3, с. 12]. Водночас, така позиція може бути доповнена з огляду на зміну пріоритетів публічного адміністрування та адміністративно-правового регулювання, що відбулись протягом останніх років та характеризуються розвитком людиноцентризму у адміністративному праві, відповідальності держави за свою діяльність перед людиною, а отже – актуалізацією контрольної діяльності держави як передусім, юридичного засобу забезпечення та захисту прав та законних інтересів приватної особи [4, с. 77].

Проблематика сутності судового контролю як комплексної діяльності, що поєднує у собі два наведених аспекти, попри її відповідність сучасним тенденціям розвитку адміністративного права, не отримала належної уваги у наукових дослідженнях.

Базовим напрацюванням стосовно розглядуваної проблематики можна визначити дослідження Б.Д. Гудза «Судовий контроль за законністю адміністративної діяльності органів виконавчої влади» (2012 р.). Вчений визначає принципи вказаного контролю на основі врахування принципів права та загальних принципів контролю. При цьому вчений вказує на здійснення вказаного контролю у процесуальній формі, а також – на вихідне значення принципів для здійснення процесуальних дій у адміністративному суді. Визначаються такі принципи, як: законність; верховенство права; підпорядкування діяльності суддів тільки закону та заборона делегування функцій судів; справедливість; гласність; незалежність суддів; забезпечення і охорона інтересів особи і держави [3, с. 12, 17]. Схвально відмічаючи обґрунтованість та послідовність позиції Б.Д. Гудза в частині виокремлення складу принципів судового контролю, варто зауважити, що вчений в окремих своїх висновках допускає певне змішування категорій. Зокрема, вчений використовує категорію процесуальної форми для характеристики форми здійснення такого контролю, хоча у доктрині адміністративної юстиції переважаючим є підхід щодо застосування вказаного терміну переважно до діяльності адміністративних судів із здійснення правосуддя [5, с. 51]. Вказане свідчить про тісний взаємозв'язок таких аспектів судової діяльності, як здійснення правосуддя та судовий контроль за законністю діяльності суб'єктів виконавчої влади.

К.О. Рибак, досліджуючи проблематику адміністративно-правового регулювання державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виділяє такі принципи вказаного контролю, як: пріоритет забезпечення безпеки життя і здоров'я особи, існування суспільства перед іншими інтересами у сфері містобудування; підзвітність і підконтрольність суб'єкта контролю вищестоящим суб'єктам публічної влади; рівність прав та законних інтересів суб'єктів здійснення містобудування; неупередженість,

об'єктивність, прозорість, відкритість, системність здійснення перевірок суб'єктів містобудування; непримусимість застосування планових показників у притягненні суб'єктів містобудування до юридичної відповідальності та деякі інші [6, с. 171–172]. Схвально відмічаючи окреслення вченою окремих пріоритетів містобудівної діяльності як її визначальних рис (насамперед пріоритет безпеки містобудівної діяльності), необхідно визнати, що зазначена позиція не позбавлена недоліків. По-перше, вказаний пріоритет безпеки містобудування, на наш погляд, варто віднести до принципів не скільки контролю скільки до принципів здійснення самої містобудівної діяльності як об'єкта такого контролю. Зазначене, на наш погляд, справедливе й щодо такого принципу, як презумпція правомірності рішень, дій суб'єкта містобудування. По-друге, переважна більшість виділених принципів, таких як підзвітність і підконтрольність суб'єкта контролю; рівність суб'єктів містобудування при проведенні контролю; неупередженість, об'єктивність, прозорість, відкритість, системність здійснення перевірок та деякі інші принципи властиві контролю у переважній більшості сфер суспільних відносин, а тому їх варто визнати такими, що характеризують специфіку містобудування як об'єкта контролю. Щодо ж такого принципу, як неприпустимість застосування планових показників у притягненні суб'єктів містобудування до юридичної відповідальності, то такий принцип не становить собою ані теоретичної засади здійснення вказаного контролю, ані такої засади, що характеризувала б його унікальність порівняно із іншими видами державного контролю. Тому віднесення її до принципів теж є спірним.

Виділення К.О. Рибак пріоритету безпеки у здійсненні містобудівної діяльності звертає увагу на відповідні вимоги щодо оцінки зібраної у ході контрольних дій інформації (насамперед об'єктивність). Вважаємо що мова має йти про комплексний характер такої оцінки, з урахуванням ступеня імовірної небезпеки, неприпустимість ухилення посадових осіб уповноважених суб'єктів публічної влади від ретельного обстеження об'єкта будівництва у випадку виникнення обґрунтованих сумнівів у безпечності містобудівної діяльності у конкретному випадку.

Отже, принципи судового контролю у досліджуваній сфері необхідно визначати виходячи з розуміння його як виду контрольно-наглядової діяльності держави у відповідній сфері суспільних відносин. Водночас, з урахуванням актуальних пріоритетів адміністративного права, у практичній діяльності даний вид контролю не може застосовуватись без урахування його призначення – забезпечення та захист суб'єктивних прав та інтересів, що впливає на принципи, форми і методи його проведення. У зв'язку із цим ми не погоджуємось із К.О. Рибак, яка визначає принципи державного архітектурно-будівельного контролю у сфері містобудування з позиції розуміння цієї діяльності виключно як такої, що перебуває у полі виконавчої влади, без урахування ролі судового контролю у забезпеченні законності у наведеній сфері. Перспективним напрямом розвитку судового контролю за законністю дозвільної діяльності у сфері містобудування є розвиток форм та методів його здійснення з урахуванням сучасної парадигми адміністративного права, захисту прав та законних інтересів приватної особи як його призначення.

Список використаних джерел:

1. Малиновський В.Я. Державне управління : навч. посіб. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
2. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
3. Гудз Б.Д. Судовий контроль за законністю адміністративної діяльності органів виконавчої влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Б.в., 2013. 20 с.
4. Коломоець Т.О., Колпаков В.К. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. *Право України*. 2017. № 5. С. 71–79.
5. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні : Навч. пос. Київ : Атіка, 2007. 156 с.
6. Рибак К.О. Містобудівна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2018. 275 с.